

Läsanvisning för dokumentet:

I början av dokumentet, på sidorna 1–17, finns det åtgärdskort som i enlighet med klimat- och miljöprogrammets teman har delats in i Skärgårdshavet, Biologisk mångfald, I trafiken, Energi (samt vattentjänster och avfallshantering) och Samarbete, kommunikation och fostran.

Efter åtgärds korten, på sidorna 18–23, finns det i dokumentet på grått botten en åtgärdslista i tabellform där man sammanställt åtgärder som inkommit från invånarenkäten, workshoppen, intressentgrupper och samtal inom sektorerna, men som antingen kräver vidare bearbetning eller resursering. Åtgärds korten och åtgärdslistan kommer att uppdateras årligen.

1. Åtgärds kort

1.1. Skärgårdshavet

Projektet Ruokohelmi	
Ansvariga aktörer:	Pargas stad, Turun AMK, Nådendal, S:t Karins och NTM-centralen
Innehåll och mål:	Målet med projektet är att förbättra kvaliteten på livsmiljöerna på vattenområdet, stränderna och strandbetesmarkerna. Genom att skörda vass avlägsnas samtidigt näringsämnen från omloppet och minskas metanutsläppen från gamla vasslager som ruttnar lager för lager, år för år. Den slagna biomassan samlas ihop för återvinning, bland annat som odlingssubstrat och energifraktioner. För objekten söks efter behov betande djur genom en ansökan som är öppen för alla boskapsuppfödare, t.ex. via en betesbank, och på så sätt säkerställs eftervården av områdena. En öppen strandlinje är viktig bl.a. för många sjöfåglar och vadare som inte sätter sig på vassbevuxna stränder. Slätter utförs i Brattnäsviken och Gundviken i Pargas och i områdena runt Kustövikens och Pikisviken i S:t Karins. Projektet är en av Pargas stads åtgärder i nätverksinitiativet Östersjöutmaningen.
Läget:	Pågå, fortsätter
Tid för genomförande:	1.11.2021–31.10.2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer. • Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	4 500 €
Beräknad totalbudget:	9 000 €
Mer information:	• https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/ruokohelmi/ • http://www.itamerihaaste.net/sv

Projektet Järviruoko hyötykäyttöön! – Vesiensuojelun uudet teknologiat ja toimintamallit	
Ansvariga aktörer:	Städerna Pargas, S:t Karins, Åbo och Nådendal, Turun AMK

Innehåll och mål:	Avlägsnandet av vassmassa från stränderna förbättrar avsevärt vattendragens tillstånd, ökar trivselen för de boende, främjar den biologiska mångfalden särskilt när det gäller fågelbestånd och ryggradsdjurarter samt ökar fiskarnas fortplantningsområden i områden där vass avlägsnas. Målet med projektet är att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för att undanröja flaskhalsar i affärsverksamheten kring vass. Som flaskhalsar i utvecklingen av affärsverksamheten kring vass har identifierats problemen med att få tillstånd på grund av splittrade ägarförhållanden, de bristfälliga uppgifterna om slutanvändare och förekomst av vass samt avsaknaden av rätt typ av skärutrustning för att avlägsna vass i större skala. Ett ytterligare mål är att utveckla fungerande produktionskedjor för att utnyttja vass som skördats under olika årstider för olika slutanvändningsändamål, som t.ex. råvara i odlingssubstrat i stället för torv, jordförbättringsmedel för åkrar, biogasproduktion, foder och strö för boskap, byggande, förbränning och textiltfiber. Inom ramen för projektet 1. görs en utredning av användningen av stränder och rätten att använda stränder i pilotområden 2. förbättras möjligheterna för företagare i kustregionerna att börja utnyttja vass kommersiellt 3. görs ägar- och tillståndsutredningar 4. utvecklas och tillämpas en metod som kombinerar fjärranalys och terrängobservationer; med hjälp av metoden kan man på ett tillförlitligt sätt bedöma mängden biomassa av vass i stora områden 5. utvecklas och testas kommersialiseringsmodeller, utreds slutanvändare och skapas nya affärsmodeller 6. genomförs naturutredningar vid objekt där vass skärs före och efter åtgärderna.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	1.3.2021–31.10.2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer. • Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	10 000 €
Beräknad totalbudget:	20 000 €
Mer information:	• https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/jarviruoko-hyotykayttoon/

Ordna Östersjödagen i Pargas	
Ansvariga aktörer:	Pargas stads kulturenhet
Innehåll och mål:	Att ordna Östersjödagens program i Pargas i samarbete med andra aktörer. Att ordna programmet är en av Pargas stads åtgärder i nätverksinitiativet Östersjöutmaningen.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet. • Vi gör vårt miljöarbete mera synligt utåt.

Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	500–1 000 €
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	• https://itameripaiva.fi/sv/ • http://www.itamerihaaste.net/sv

Minska utsläppen från jordbruket	
Ansvariga aktörer:	Turun AMK, Pargas stads miljövårdsbyrå
Innehåll och mål:	Att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket i stadens område genom att som examensarbete kartlägga de diken som mynnar ut i Skärgårdshavet i Pargas centrumområde och bedöma markanvändningsformerna i diken avrinningsområden. 1. Att minska mängden näringsämnen som hamnar i Skärgårdshavet genom att på basis av kartläggningarna bygga sedimenteringsbassänger. Att kartlägga utloppsdiken och sedan bygga sedimenteringsbassänger är en av Pargas stads åtgärder i nätverksinitiativet Östersjötmaningen.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Utluppsdikena kartläggs 2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	Stadens andel 1 500 €
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	• http://www.itamerihaaste.net/sv

Skärgårdshavets biosfärområdes verksamhet	
Ansvariga aktörer:	Biosfärområdet, Pargas stad
Innehåll och mål:	Pargas ingår i styrgruppen för Skärgårdshavets biosfärområde och har hand om biosfärkontoret i Korpo tillsammans med NTM-centralen och Kimitoöns kommun. Biosfärområdets tre uppgifter är att 1. bevara skärgårdens kulturarv, biologiska mångfald och traditionella kulturlandskap och ett välmående Skärgårdshav 2. genomföra utvecklingsprojekt som främjar bosättning året om, sysselsättning, hållbar turism, innovationer kring hållbarhet i skärgårdsmiljö och en cirkulär ekonomi 3. förmedla kunskap, goda erfarenheter och kontakter samt inspirera alla som bor och verkar i Skärgårdshavet att hitta sin roll i en hållbar samhällsutveckling. Biosfärområdets verksamhet är en av Pargas stads åtgärder i nätverksinitiativet Östersjötmaningen.

Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	Pågår, fortsätter
Koppling till stadens strategi:	• Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar och medvetenheten om hur man kan leva hållbart i skärgården. • Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	70 000 €
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	• https://biosfar.fi/ • http://www.itamerihaaste.net/sv

Projektet MÅSSE (Mikroföretagen i Åboland i samarbete för Skärgårdshavet och Effekt)	
Ansvariga aktörer:	Kimitoöns kommun, Pargas stad
Innehåll och mål:	Genom detta miljöprojekt vill Kimitoöns kommun och Pargas stad tillsammans lyfta fram sina småföretagare i det pågående arbetet med hållbar utveckling i skärgården. I projektet står både Skärgårdshavets Unesco-biosfärområde och lokala företagare i fokus. I praktiken vill man med projektet uppnå följande: 1. lyfta de lokala småföretagens roll i arbetet för Skärgårdshavet (företagsfokus) 2. befästa ett organiserat sätt/forum för samarbete och konkreta åtgärder för Skärgårdshavet (samarbetsorganisation) 3. skapa en konkret verktygsback för de åboländska företagen att ta del av (handlingsplan) 4. granska möjligheterna för ett direktiv/en överenskommelse där lokala aktörer plockar fram de åtgärder de förbinder sig att göra för Skärgårdshavet (direktiv) 5. planera större samarbetsprojekt (Central Baltic) samt finansiering för företagens åtgärder (projektplaner).
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	1.2.2022–31.3.2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi utvecklar och stärker samarbetet med aktörer som jobbar med hållbarhet. • Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	76 440 €

1.2. Biologisk mångfald

Planera ett grönområdesprogram för staden	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, parkmästaren, idrottstjänster, miljöbyrån
Innehåll och mål:	Att tillsätta en arbetsgrupp för att planera ett grönområdesprogram för staden. Grönområdesprogrammet är en helhetsplan för hur stadens allmänna grönområden, bl.a. parker och trafikgrönområden, kommer att utvecklas och underhållas genom planering, byggande och underhåll. Grönområdesprogrammet ger långsiktiga riktlinjer som ligger till grund för beslutsfattandet och som underlättar planering på kort sikt och en korrekt inriktning av målen.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Utgångsdata samlas in 2023, en arbetsgrupp tillsätts 2024 eller 2025
Koppling till stadens strategi:	Hållbar vardag (under temat Hållbar utveckling)
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Uppdatera skogsbruksplanen	
Ansvariga aktörer:	Miljöbyrån, mätningen, planläggningen, skogsvårdsföreningen
Innehåll och mål:	Åtgärden går ut på att utreda vilka möjligheter Pargas stad har att öka kolsänkorna och bevara eller öka den biologiska mångfalden genom skogsvård. Dessutom utreds hur kolsänkorna utvecklas i stadens område. - Skogarna ska användas och brukas så att de allmänna förutsättningarna för deras biologiska mångfald tryggas. Särskilt fokus ska läggas på att bevara livsmiljöer som är viktiga för den biologiska mångfalden i skogsnaturen. Också mängden rötträd ska tryggas för att upprätthålla den biologiska mångfalden. - I skogar där skogsbruk bedrivs minskas skogsbruksåtgärderna, som t.ex. dikning, ofta återkommande låggallring, kalhuggning, jordbearbetning och gödsling. - Omvandlingen av skogsmark till byggnads- och odlingsmark ska kompenseras genom skydd eller restaurering av försämrade livsmiljöer någon annanstans. - Metoder för hyggesfritt skogsbruk, eller kontinuitetsskogsbruk, tillämpas i områden/figurer som lämpar sig för dessa. Stadens gällande skogsbruksplan gäller åren 2019–2028 och omfattar ca 500 hektar skog. Skogarna som kolsänkor kommer att utgöra en del av klimat- och miljöprogrammets mål om koldioxidneutralitet till 2035, eftersom 20 % av stadens utsläpp kommer att kompenseras med hjälp av kolsänkor eller på något annat sätt senast 2035. En av de indikatorer som valts ut i programmet är den beräknade biomassan och kolsänkan i trädbeståndet som också ska synas i stadens mätverktyg (dashboard). På detta sätt kan mängden kolsänkor i Pargas stads skogar börja följas upp. I anslutning till åtgärden håller NTM-centralen i Egentliga Finland på att låta göra en handbok för kommunerna som ska öka kunskapen om hållbar skogsvård och om införskaffande av skogsbruksplaner som utgår från hållbar skogsvård. Utöver handboken ordnas för kommunerna utbildningar kring temat under första hälften av 2023.

Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Uppdateringsbehoven och en eventuell tidtabell utreds 2023
Koppling till stadens strategi:	Tangerar nära temat för det markpolitiska programmet
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	Grovt 30 000 €

Projektet Pargas pärlor – Paraisten helmet	
Ansvariga aktörer:	Pargas stads miljöbyrå, miljöministeriet, NTM-centralen
Innehåll och mål:	Målet med projektet är att främja biologisk mångfald och iståndsätta olika habitat, dvs. livsmiljöer, i Pargas. Projektet pågår mellan 2020 och 2023. I projektet utförs naturkartläggningar samt iståndsättnings- och skötselsarbeten i vårdbiotoper och skogshabitat på Långholmen och Norrbyholmen. Projektet genomförs med finansiering från miljöministeriets livsmiljöprogram Helmi. Livsmiljöprogrammet Helmi 2021–2030 stärker den biologiska mångfalden i Finland och tryggar de livsviktiga ekosystemtjänster som naturen tillhandahåller och bidrar samtidigt till att begränsa klimatförändringen och främja vår anpassning till förändringen. Programmet Helmi tar tag i den största direkta orsaken till utarmningen av naturen i Finland: att livsmiljöerna minskar och försämras kvalitetsmässigt. Åtgärderna i programmet ska förbättra tillståndet för hundratals hotade arter och en stor del av de hotade naturtyperna i vårt land.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	Projektet Pargas pärlor – Paraisten Helmet tills vidare 4.8.2020–30.9.2023. Genomförandet av programmet Helmi fortsätter med hjälp av ett specialunderstöd inom ramen för Kommun-Helmi fram till 2030.
Koppling till stadens strategi:	Nej
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	124 450 € (4.8.2020–30.9.2023)
Mer information:	https://ym.fi/sv/livsmiljoprogrammet-helmi

Kartlägga bäckar och källor i stadens område	
Ansvariga aktörer:	Miljöbyrån, Valonia, Livia, föreningar

Innehåll och mål:	Tillståndet av små vattendrag, dvs. rännilar, bäckar och tjärnar i Finland är dåligt. Det finns ett behov för istandsättningsarbeten, eftersom de små vattendragen har stor inverkan på ekosystemets funktion – de kopplar samman olika miljöer och det lever många hotade arter i dem. Projektet Pienvesi-Helmi ökar kunskapen om restaurering av små vattendrag på riksnivå med hjälp av olika exempelobjekt och utbildningsworkshoppar som ordnas vid objekten. I delprojektet i Egentliga Finland samlas aktuella data om de små vattendragens tillstånd, utarbetas planer för istandsättning av små vattendrag och utförs faktiska istandsättningsarbeten. Utöver dessa åtgärder är målet att utveckla kunskapen om istandsättning av små vattendrag i Egentliga Finland och på riksnivå, tillsammans med projektkonsortiet. Betydelsen av de små vattendragens tillstånd för den biologiska mångfalden betonas dessutom med hjälp av kommunikation och samarbete med intressentgrupper. 1. Att bevara den biologiska mångfalden genom kartläggning av små vattendrag (bäckar, källor, flador, glosjöar, rännilar och tjärnar). 2. Målet med kartläggningen är att säkerställa att små vattendrag säkert beaktas i planläggningen och skogsvården.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	En enkätkartläggning 2023 tillsammans med Valonia som en åtgärd inom ramen för projektet Pienvesi-Helmi
Koppling till stadens strategi:	Nej
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	• https://valonia.fi/hanke/pienvesi-helmi/

Hållbar byggd miljö	
Ansvariga aktörer:	Planläggningen, byggnadstillsynen, tekniska stödtjänster, mätningen, fastighetstjänster
Innehåll och mål:	1. Staden beaktar den biologiska mångfalden och miljökonsekvenserna i planläggningen, planeringsverksamheten och byggandet av infrastrukturen. 2. Staden strävar efter att med hjälp av planering och lokala byggbestämmelser möjliggöra utveckling, byggande och ibruktagande av lokala förnybara energikällor. 3. Klimatsmart samhällsplanering pilottestas. 4. Både tjänsteinnehavarnas och beslutsfattarnas kunskap om det klimatsmarta ökas. 5. Kommunen främjar åtgärder som minskar trafikbehoven i kommunens område.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023–2035
Koppling till stadens strategi:	• Nya bygg- och renoveringsprojekt evalueras utifrån hur hållbara, koldioxidneutrala och energieffektiva de är. • Vi godkänner ett markpolitiskt program. • Vi utreder möjligheten till alternativa energiformer.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Uppdatera naturkartläggningen i Pargas	
Ansvariga aktörer:	Pargas stad, Skärgårdshavets biosfärområde och Pargas naturskyddsförening
Innehåll och mål:	Det finns två sätt att genomföra detta: 1. Att anställa en naturkartläggare för att gå igenom områdena i den föregående kartläggningen och jämföra/analysera resultaten sinsemellan 2. Att genomföra naturkartläggningen i form av en köpt tjänst Utifrån materialet utarbetas ett häfte "Guide till den unika skärgårdsnaturen i Pargas" med en elektronisk version för både de boende och besökare i området. De ansvariga aktörerna ansöker tillsammans om Leaderfinansiering för att utföra arbetet.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	-
Koppling till stadens strategi:	-
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	-
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	Projektets totala kostnad 50 000 € (kartläggning + analys 30 000 €, utarbetande av guide 7 000 €, publiceringskostnader 5 000 €, övriga kostnader 8 000 €), varav stadens andel 15 % = 7 500 €

1.3. I trafiken

Förmånscyklar	
Ansvariga aktörer:	Stadens personaltjänster
Innehåll och mål:	Stadens anställda erbjuds möjlighet att leasa en cykel med eller utan el som anställningsförmån.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi är en aktiv aktör i pilotprojekt och initiativ som främjar hållbarhet i boendet och vardagen.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	Den anställda leasar en cykel till ett visst pris.
Beräknad totalbudget:	-

Bygga en cykelväg vid Skärgårdens Ringväg (Prostvik-Nagu centrum)

Ansvariga aktörer:	NTM-centralen, tekniska stödtjänster
Innehåll och mål:	Att öka gång- och cykeltrafiken och cykelturismen genom att bygga en cykelväg på en sträcka på ca 14 km.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Planen färdigställs 2022, behandlingarna där planen godkänns 2023 och byggandet kan inledas 2024 (om projektet godkänns i statens och stadens budget)
Koppling till stadens strategi:	Vi jobbar för utveckling av nya leder för gång- och cykeltrafik.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	2,8 M€

Samordna tidtabellerna för kollektivtrafiken och förbindelsebåtarna i yttre skärgården	
Ansvariga aktörer:	Stadens arbetsgrupp för kollektivtrafik, från och med 2023 det nya ansvarsområdet förbindelser och kollektivtrafik som sorterar under sektorn för livskraft och välmående
Innehåll och mål:	Trafikförbindelserna är väldigt viktiga för Pargas stad. Det är fråga om en stor helhet som förutom busstrafiken också innefattar till exempel anropstaxi, landsvägsfärjor och förbindelsebåtar. Att få dessa olika färdmedel att smidigt fungera för olika kundgrupper såsom skolelever, företagare, turister och anställda i skiftesarbete är en stor utmaning. En arbetsgrupp har tillsatts av stadsfullmäktige för att göra en utredning över kollektiv- och anropstaxitrafiken i samarbete med områdesnämnderna. Denna utredning som färdigställs i slutet av 2022 är en bra grund för vidare åtgärder. Stadens organisation genomgår förändringar och från och med 2023 kommer det nya ansvarsområdet förbindelser och kollektivtrafik att finnas under sektorn för livskraft och välmående. Detta möjliggör större fokus på dessa frågor som är ytterst viktiga för hela vår skärgårdsstad. - Kommunen arbetar för en ändamålsenlig kollektivtrafik på land och till sjöss för att öka användningen av kollektivtrafik. - Att samordna tidtabellerna och öka turismens och kollektivtrafikens andel.
Läget:	Pågår (en arbetsgrupp för kollektivtrafik tillsatt 2022), fortsätter
Tid för genomförande:	Kollektivtrafikstrategin färdigställs och kollektivtrafiken binds samman med anropstaxiturer 2023
Koppling till stadens strategi:	Vi koordinerar, kommunicerar och förverkligar framtidens behovsbaserade nät av skärgårdsförbindelser.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	Ca 30 000 € reserverat för anropstaxin
Beräknad totalbudget:	-

Bygga en gång- och cykelled vid Industrigatan	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster

Innehåll och mål:	Att bygga en gång- och cykelled vid Industrigatan.
Läget:	Pågår
Tid för genomförande:	Leden färdigställs våren 2023
Koppling till stadens strategi:	Vi jobbar för utveckling av nya leder för gång- och cykeltrafik.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	Ca 300 000 € (2022–2023)

Ge en rekommendation om distansarbete	
Ansvariga aktörer:	Pargas stad
Innehåll och mål:	Att minska växthusgasutsläppen från stadens anställdas resor till och från arbetet genom att ge dem en rekommendation om distansarbete.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Staden fastställer en rekommendation om distansarbete 2023
Koppling till stadens strategi:	Nej
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Öka antalet laddningsstationer för bilar	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, mätningen
Innehåll och mål:	Att öka antalet laddningsstationer för elbilar i stadens område.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Staden arbetar för att få och får fler laddningsstationer 2023
Koppling till stadens strategi:	- Vi jobbar för utvecklingen av modern rörlighet i skärgården. - Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	50 000 €
Beräknad totalbudget:	-

Kartlägga gång- och cykeltrafiken	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, planläggningen
Innehåll och mål:	Staden gör en kartläggning av gång- och cykeltrafiken som omfattar hela staden och planerar på basis av kartläggningen vilka projekt som ska genomföras.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2024 eller 2025
Koppling till stadens strategi:	• Vi jobbar för utvecklingen av kollektivtrafiken, infrastrukturen och modern rörlighet i skärgården. • Vi jobbar för utveckling av nya leder för gång- och cykeltrafik.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

1.4. Energi (samt vattentjänster och avloppshantering)

Vidta energieffektivitetsåtgärder och ta i bruk solpaneler i fastigheter	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, fastighetstjänster
Innehåll och mål:	Staden gick i november 2022 med i statsförvaltningens gemensamma energisparkampanj Snäppet svalare som ger konkreta tips för att spara energi och kapa elförbrukningstopparna hemma, på jobbet och i trafiken. Sparkampanjens åtgärder upphör inte när kampanjen avslutas, utan åtgärderna fortsätter också efter det. Staden införde följande energisparåtgärder från och med 1.11.2022: 1. Belysningstiden på gator, spånbänor och skidspår förkortas med 0,5–1 h på kvällen och på morgonen. 2. Temperaturen i t.ex. ishallen och andra säsongsbyggnader sänks. 3. Produktion av artificiell snö optimeras. 4. En kapacitetssäkring i rätt tid och till rätt pris görs i energiavtalen. 5. Automatiken för belysning, ventilation etc. regleras. 6. Inomhustemperaturen sänks med 1–2 grader. 7. Ett solesystem med en topp effekt på 500 kWp införskaffas (uppdelat på flera objekt). 8. Användarna ges anvisningar. 9. Användningen av lokalerna effektivteras. 10. Tätningar görs i lokalerna.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	Från och med 1.11.2022
Koppling till stadens strategi:	• Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer. • Nya bygg- och renoveringsprojekt evalueras utifrån hur hållbara, koldioxidneutrala och energieffektiva de är.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	400 000 €

Beräknad totalbudget:	Grov uppskattning av sparpotentialen 300 000 €/år för el och 50 000 €/år för värme
Mer information:	https://www.astettaalemmas.fi/sv

Frånga oljeuppvärmning i stadens fastigheter	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, fastighetstjänster
Innehåll och mål:	Staden har 28 fastigheter med oljeuppvärmning (december 2022) och koncernbolaget Väståbolands Hyreshus Ab 5 stycken. Programmets mål att frånga oljeuppvärmning under programperioden, dvs. 2023–2035, innebär att uppvärmningsformen för 28 oljeuppvärmda objekt i staden behöver bytas ut mot en mer hållbar uppvärmningsform under en tidsperiod på 12 år. Det betyder i genomsnitt 2–3 objekt/år. Delmålet är att högst 14 fastigheter av de fastigheter som staden äger har oljeuppvärmning 2029. Den första åtgärden är att konvertera uppvärmningssystemet i skolcentret i Korpo från olja till jordvärme 2023.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023–2035. Ett objekt ska genomföras 2023.
Koppling till stadens strategi:	- Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer. - Nya bygg- och renoveringsprojekt evalueras utifrån hur hållbara, koldioxidneutrala och energieffektiva de är.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	200 000 €
Beräknad totalbudget:	-

Effektivera och bygga ut avloppsreningsverket i Korpo och bygga en mottagningsstation för slam	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster, Sydvästra Finlands Avfallsservice Ab
Innehåll och mål:	Åtgärder för effektivisering av avloppsreningsverket enligt miljötilståndet (12.5.2021) samt byggande av Sydvästra Finlands Avfallsservice Ab:s mottagningsstation för slam från skärgården. Verksamheten effektiveras genom en ökning av den biologiska processen, vilket sker genom att en ny biorotor byggs i den nya utbyggnadsdelen vid sidan av den befintliga biorotorn. På reningsverket installeras utrustning för pH-reglering, och upplagrings- och doseringsutrustningen för utfällningskemikalien förnyas i en egen, separat utbyggnadsdel. Projekten är kopplade till varandra i och med att Sydvästra Finlands Avfallsservice Ab investerar i en mottagningsstation för slam och rejektvatten från mottagningsstationen ska ledas till avloppsreningsverket.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	11/2022–12/2023
Koppling till stadens strategi:	Vi utvecklar bättre lösningar för återvinning, avfallshantering, slamhantering och septik tillsammans med andra aktörer.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej

Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	750 000 €, mottagningsstation för slam 2,4 M€

Åtgärder för anpassning till klimatförändringen i stadens verksamhet	
Ansvariga aktörer:	Tekniska stödtjänster
Innehåll och mål:	Riskerna för ett förändrat klimat och extrema väderfenomen, som t.ex. ökade urbana översvämningar och skogsskador, måste minskas och vi måste förbereda oss på och anpassa oss till dem. Med anpassning till klimatförändringen avses både politiska och praktiska åtgärder genom vilka olika aktörer minskar, förbereder sig på och anpassar sig till klimatförändringens olika effekter och risker som är förenade med dessa. Det krävs en anpassning till klimatförändringen även inom vattentjänster, och som ett led i detta bereds en vatten- och avloppsplan för skärgården som sträcker sig till 2035. Vatten- och avloppsplanen för skärgården är ett arbete som ska uppdateras utifrån Västra Finlands vattentjänststrategi 2050 så att den lämpar sig för skärgårdens perspektiv, eftersom planen för Sydvästra Finland inte är direkt tillämplig i skärgården. I planen finns ett avsnitt om anpassningen till klimatförändringen och riskerna.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Vattentjänststrategin färdigställs 2023
Koppling till stadens strategi:	Vi utvecklar bättre lösningar för återvinning, avfallshantering, slamhantering och septik tillsammans med andra aktörer.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	10 000 €
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	https://sameboat.fi/content/uploads/2022/07/20220502-vagkarta-abolands-skargard-infra_final_sve.pdf

Energirådgivning	
Ansvariga aktörer:	Valonia, Pargas stad
Innehåll och mål:	Att tillhandahålla energirådgivning som service för kommuninvånarna.
Läget:	Utreds
Tid för genomförande:	Energirådgivning under åren 2023–2035. I första hand hänvisar staden till Valonia i frågor som gäller energirådgivning och beslutar under 2023 om energirådgivning ska ordnas i stadens regi.
Koppling till stadens strategi:	Vi erbjuder rådgivning i energifrågor.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Utarbeta en upphandlingsstrategi för offentlig upphandling	
Ansvariga aktörer:	Stadens ekonomitjänster, Valonia
Innehåll och mål:	Upphandlingar genomförs i all kommunal verksamhet och de utgör till och med över hälften av kommunens budget. Kommunerna har genom upphandlingar en betydande köpkraft och möjlighet att påverka i sin region. Förutom att varje upphandlingsbeslut förbrukar kommunens skattemedel inverkar varje upphandlingsbeslut också på bl.a. sysselsättningen, klimatutsläppen, marknadens funktion, den cirkulära ekonomin och utvecklingen av nya typer av tjänster. Pargas stadsstyrelse tillsatte 23.5.2022 en arbetsgrupp för att utarbeta en upphandlingsstrategi för offentliga upphandlingar för staden och arbetet med strategin kommer till vissa delar att anpassas till detta klimat- och miljöprogram. Syftet med stadens upphandlingsstrategi är att säkerställa och utveckla en hållbar och ansvarsfull upphandlingsprocess som beaktar klimat- och miljöaspekter och sociala och ekonomiska aspekter. Målet med upphandlingsstrategin är att skapa en högkvalitativ och tydlig upphandlingsprocess, göra upphandlingen mer ekonomiskt effektiv och utveckla upphandlingen så att den blir mer systematisk samt främja konkurrenskraften och sysselsättningen i näringslivet i Pargas stad.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	Färdigställs under vintern 2022/2023
Koppling till stadens strategi:	Nya bygg- och renoveringsprojekt evalueras utifrån hur hållbara, koldioxidneutrala och energieffektiva de är.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Informera kommuninvånarna om möjligheten till egen slamhantering	
Ansvariga aktörer:	Stadens miljöbyrå, avfallshanteringsnämnden i Sydvästra Finland
Innehåll och mål:	Att minska transportbehovet för slam från glesbygden och spara energi genom att informera kommuninvånarna om möjligheten till egen tömning av slam från gråvattentank.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Informationsbrev varje eller vartannat år
Koppling till stadens strategi:	Nej
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	0 €
Beräknad totalbudget:	0 €

1.5. Samarbete, kommunikation och fostran

Projektet Lapset ja nuoret Varsinais-Suomen kestävyystyön kirittäjinä	
Ansvariga aktörer:	Paraistenseudun koulu, Ulkosaariston koulu, Koivuhaan koulu, Valonia
Innehåll och mål:	I projektet får eleverna efter sin åldersnivå bekanta sig med beslutsfattandet och påverkningsmöjligheterna i miljöfrågor i kommunen tillsammans med beslutsfattare eller företrädare för företag. Målet är bl.a. att föra påverkningsmöjligheterna närmare de unga och öka deras delaktighet och aktörskap i kommunen. Åtgärderna baserar sig på konceptet #ilmastokirittäjä som Valonia har utformat för 15–18-åringar och som inom ramen för detta projekt utvecklas så att det även lämpar sig för elever i åk 4–8. Via #kirittäjä bjuder skoleleverna in beslutsfattare eller företrädare för företag i sin hemkommun för att diskutera klimatarbete och arbete för hållbar utveckling i kommunen eller regionen. Vid gemensamma möten får de unga möjlighet att göra sin röst hörd och påverka beslutsfattandet i kommunen, samtidigt som de får information om t.ex. det hållbarhetsarbete som företag gör i hemkommunen.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	2022–2023
Koppling till stadens strategi:	Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar och medvetenheten om hur man kan leva hållbart i skärgården.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	3 556 €
Beräknad totalbudget:	-
Mer information:	https://valonia.fi/hanke/lapset-ja-nuoret-varsinais-suomen-kestavyystyon-kirittajina/

Skapa ett mätverktyg/en dashboard på stadens webbplats	
Ansvariga aktörer:	Pargas stad
Innehåll och mål:	Målet är att beslutsfattarna och invånarna ska få tillgång till data om t.ex. energiförbrukningen, växthusgasutsläppen, naturskyddet och klimat- och miljöprogrammets mål och hur de framskrider i Pargas.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Tas i bruk 2023 och används från 2023 framåt
Koppling till stadens strategi:	Vi gör vårt miljöarbete mera synligt utåt.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	25 000 € (i beloppet ingår hela dashboardens innehåll, dvs. förutom klimat- och miljömätare även livskraft, ekonomi osv.)
Beräknad totalbudget:	-

Hållbarhetsstigen till skolornas läroplan	
Ansvariga aktörer:	Stadens svenskspråkiga utbildning, biosfärområdet
Innehåll och mål:	En läroplansbaserad stig som innehåller konkreta exempel på arbetet för hållbar utveckling i olika läroämnen och i olika årskurser. Från läroplanen plockas de frågor kring hållbar utveckling som redan finns i den och de visualiseras både för lärare och elever.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	2023
Koppling till stadens strategi:	Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Mångfaldsutbildning	
Ansvariga aktörer:	Biosfärområdet, Pargas stads miljöbyrå, mätningen, stadens parkmästare
Innehåll och mål:	Mångfaldsutbildning och ökat samarbete med biosfärområdet och andra intressentgrupper genom att delta i Skärgårdshavets biosfärområdes årliga vinterträff 3.3.2023 där temat är biologisk mångfald. Mångfaldsutbildning kommer att ges årligen.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023–2035
Koppling till stadens strategi:	Vi utvecklar och stärker samarbetet med aktörer som jobbar med hållbarhet.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Ordna ett årligt evenemang för miljöarbete i workshopform	
Ansvariga aktörer:	Pargas stads miljövård, företag och föreningar i Pargas, NTM-centralen, markägare och båtklubbar
Innehåll och mål:	Att öka samarbetet kring klimat- och miljöfrågor och föra samman aktörer genom att i samarbete med Valonia årligen ordna ett evenemang för miljöarbete i workshopform.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	Årligen i slutet av augusti
Koppling till stadens strategi:	- Vi utvecklar och stärker samarbetet med aktörer som jobbar med hållbarhet. - Vi lär oss tillsammans och använder oss av varandras kunskap, nätverk och erfarenheter.

Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Nej
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	-

Biosfärstigen	
Ansvariga aktörer:	Skärgårdshavets biosfärområde, Pargas stads bildningsavdelning
Innehåll och mål:	Biosfärstigen kommer att gå i närheten av skolcentret i Korpo, huvudvägen och båthamnen. Målet med projektet är att • ge en bild av hur biosfärområdet påverkar livet i Korpo och Skärgårdshavet • bygga en rastplats och ett utsiktstorn på det högsta stället längs med stigen där det öppnar sig en panoramautsikt över Skärgårdshavet • sänka tröskeln för utomhusundervisning och ge nya verktyg och mångsidigare undervisningsmiljöer både för skolan och daghemmet • skapa fler rekreationsmöjligheter för invånare och besökare • öka kännedomen om biosfärområdet.
Läget:	Pågår, fortsätter
Tid för genomförande:	Planering hösten 2022, byggprojekt våren 2023 och informationsskyltar i början av sommaren 2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	28 205 €
Beräknad totalbudget:	-

Ett samarbetsprojekt mellan miljöaktörerna i regionen	
Ansvariga aktörer:	Skärgårdshavets biosfärområde, Pargas stad
Innehåll och mål:	Att söka projektfinansiering för ett informationsprojekt som syftar till att skapa mötesplattformar för regionala miljöaktörers möten sinsemellan och för information till allmänheten. Biosfärområdet skulle kunna delta i samarbetet, förmedla information och föra projektidéer framåt.
Läget:	Inleds
Tid för genomförande:	2023
Koppling till stadens strategi:	• Vi utvecklar och stärker samarbetet med aktörer som jobbar med hållbarhet. • Vi gör vårt miljöarbete mera synligt utåt.
Tyngdpunktsområde i stadens strategi 2023:	Ja
Budget för 2023:	-
Beräknad totalbudget:	2 000 €/år

2. Åtgärdslista

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategi	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
Utveckla en produktfamilj Pargas stad x Håll Skärgården Ren	Att kombinera Pargas stads varumärke med skyddet av Skärgårdshavet genom att planera och utveckla en produktfamilj i samarbete med Håll Skärgården Ren rf	En del av stadens varumärkesarbete. En del av intäkterna från produktförsäljningen till Håll Skärgården Ren rf och/eller för Skärgårdshavet.	Håll Skärgården Ren rf, miljöbyrån, stadens kommunikation ansvariga	- Vi utvecklar konceptet och brändet kring den unika miljön i Pargas. - Vi gör vårt miljöarbete mera synligt utåt.	Ja		2025?		
Öka konsumtionen av vildfisk	Att minska övergödningen av Skärgårdshavet genom att förbättra vildfiskens anseende och öka konsumtionen av vildfisk	Det nuvarande avtalet om kostservice gäller till 2024.		- Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar och medvetenheten om hur man kan leva hållbart i skärgården. - Vi tar en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.	Ja		I samband med att avtalet om kostservice förnyas 2024		
Öka antalet skyddsområden	Att upprätthålla den biologiska mångfalden genom att bevara och värna om naturvärdena i områdena	Det första exemplet är skyddet av stenbrottet bakom Finbydals industriområde.	NTM-centralen, Pargas miljöavdelning, mätningen		Nej	Pågår, fortsätter	Uppföljningen av antalet naturskyddsområden inleds 2023		
Kampanj för ökad biologisk mångfald	Att öka den biologiska mångfalden och engagera kommuninvånarna i miljöarbetet genom att utveckla en kampanj/ett informationspaket för kommuninvånarna om att öka den biologiska mångfalden "på gräsrotsnivå", t.ex. hemma på egen gård		Biosfärområdet ?	Vi är en aktiv aktör i initiativ som främjar hållbarhet i vardagen.	Nej				

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategier	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
Insekthotell	Att öka den biologiska mångfalden, engagera kommuninvånarna i miljöarbetet, miljöfostran		Parkmästaren, skolorna	Vi utvecklar miljöfostran för alla åldrar och medvetenheten om hur man kan leva hållbart i skärgården.	Ja		Centralparken får insekshotell våren 2023		
Förbättra tillståndet för sötvattenbassängen på Ålön	Att förbättra tillståndet av sötvattenbassängen med hjälp av understöd som beviljas inom ramen för programmet för restaurering av fågelvatten	Ansökan om understöd aktuell	Turun AMK, Stiftelsen för Ålöviken		Nej	Projektansökan inlämnad i november 2022			Ca 10 000 € för hela projektiden
Upprätthålla och utveckla närrekreations-områden	Att öka den hållbara turismens attraktionskraft genom att utrusta rastplatser och grillplatser			Hållbar turism	Nej				
Kollektivtrafikkampanj	Att minska växthusgasutsläppen genom ökad användning av kollektivtrafiken		Kollektivtrafiken, kommunens ansvariga	Vi jobbar för utvecklingen av kollektivtrafiken, infrastrukturen och modern rörlighet i skärgården.	Nej		2023		
Öka samåkning	Att minska utsläppen från trafiken genom att utveckla en applikation eller plattform för samordning av samåkning								
Öka säkerheten på skolvägar och cykelvägar och i korsningar	Att öka andelen gång- och cykeltrafik genom ökad säkerhet	Främjas för närvarande via en arbetsgrupp för trafiksäkerhet som sammanträder några gånger om året. NTM-centralen, staden, polisen, bildningsavdelningen och olika		Vi är en aktiv aktör i initiativ som främjar hållbarhet i vardagen.	Nej	Pågår	Fortsätter årligen		

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategi	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
		experter är med i gruppen.							
Samordna och effektivera den interna trafiken och skolskjutsarna i staden	Att minska växthusgasutsläppen från trafiken	Kollektivtrafikstrategi och en arbetsgrupp som inledde sitt arbete 2022		Vi jobbar för utvecklingen av kollektivtrafiken, infrastrukturen och modern rörlighet i skärgården.	Nej				
Kampanjen Cykla till jobbet		Ordnas varje år	Idrottstjänster, fritidssekreteraren, staden, företag						
Utvidga kollektivtrafikutredningen									
Lägga till gång- och cykelstråk i karttjänsten	Att ge kommuninvånarna mer lättillgänglig information om gång- och cykelstråk			Vi jobbar för utvecklingen av kollektivtrafiken, infrastrukturen och modern rörlighet i skärgården.	Nej		Utreds 2023 inom vilken tidsram dessa kan införas karttjänsten		
Förnya avlopps nätet	Att minska vattenbelastningen på avloppsreningsverken och i havet och förbättra reningsresultaten	Utförs årligen inom ramen för anslagen	Stadens vattentjänstverk	Vi utvecklar bättre lösningar för återvinning och avfallshantering tillsammans med andra aktörer.	Nej				
Förbättra återvinningen av avfall i stadens byggnader, i stadshuset	Att förbättra sorteringen av avfall (nu går en del fraktioner till samma ställe) genom att vid transport av fast avfall övergå till avfallstransport som ordnas av fastighetsinnehavaren	Ett förslag om detta på väg till avfallshanteringsnämnden i Sydvästra Finland		Vi utvecklar bättre lösningar för återvinning och avfallshantering tillsammans med andra aktörer.	Nej	Pågår, fortsätter	2023, 2024		

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategier	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
Förbättra dagvattentjänsterna	Att skapa en helhetsbild av riskerna med dagvatten i staden och utveckla hanteringen av dagvatten inom tekniska sektorn	Tätning av avloppsrör och information till invånarna i centrumområdena	Planläggningen, byggnadstillsynen, tekniska stödtjänster						
Införskaffa ett skärmtak med solpaneler till torget eller taxistationen (med en laddningsstation för cyklar)		Ett tak i samma stil som i Södra hamnen i Nagu		Vi utreder möjligheten till och tar i bruk alternativa energiformer.	Nej				
Göra reklam för tillgången till fiberanslutningar	Att minska energiförbrukningen och öka driftsäkerheten genom att framom 4G och 5G välja fiberförbindelse		Partel	Vi jobbar för utveckling av fibernätverket för att skapa snabba och pålitliga internetförbindelser.	Nej				
Ordna en leveransplats för septikslam som tagits emot i båthamnar		Staden/vattentjänstverket tar för närvarande inte emot slam vid reningsverken i skärgården och mottagningsavgiften i Pargas är 150 €/m ³ + skatt. Till exempel i Nystad är mottagningsavgiften densamma som för slammet från slutna brunnar, dvs. 5 €/m ³ .		Vi utvecklar bättre lösningar för återvinning och avfallshantering tillsammans med andra aktörer.	Nej				

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategi	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
Långsiktig plan för att förnya stadens fordons- och arbetsmaskinspark									
Gynna lokal livsmedelsproduktion	Att minska växthusgasutsläppen genom minskat antal kilometer för transport	Den lokala produktionen följs upp i avtalet om kostservice	Reko, producenterna, stadens kök				I samband med det nya avtalet om kostservice 2024		
Utveckla Pargas fjärrvärmeverksamhet som en del av stadens samlade energilösning		Det pågår projekt som anknyter till detta, t.ex. • gällande lagring av värme • utförda genomförbarhets- eller feasibility-studier • utförda försök med förbränning av vass.							
Bygga upp Finlands grönaste stad som varumärke för Pargas	Att lyfta fram Pargas starka sidor i varumärkesbyggandet	Kopplas till varumärkesbyggandet, turismvarumärket och tidpunkten i stadens strategiarbete	Stadens kommunikation ansvariga	• Vi lyfter upp och utvecklar konceptet och brändet kring den unika miljön i Pargas.	Nej				
Lyfta fram "vanliga människor" som gör miljöarbete i kommunikationen	Att engagera kommuninvånarna i klimat- och miljöarbetet		Pargas stads kommunikation ansvariga och medierna	• Vi lär oss tillsammans och använder oss av varandras kunskap och erfarenheter.	Nej				

Åtgärd	Mål	Närmare information	Ansvariga aktörer och samarbetsaktörer	Koppling till stadens strategier	Tyngdpunkt sområde i stadens strategi 2023	Läget	Tid för genomförande av åtgärden	Budget för 2023	Beräknad totalbudget
Engagera kommuninvånarna i miljöarbetet	Att engagera kommuninvånarna i miljöarbetet t.ex. genom att ordna skräpplockning eller istandsättning av ängar						YLE:s kampanj Miljoona roskapussia 2023		
Invånaromröstning om årets miljögarning i Pargas	Att engagera kommuninvånarna i klimat- och miljöarbetet, lyfta starkare fram Pargas stads roll i klimat- och miljöarbetet		Pargas stads kommunikation ansvariga, miljöbyrån, biosfärområdet , Pargas naturskyddsförening	Vi lär oss tillsammans och använder oss av varandras kunskap, nätverk och erfarenheter.	Nej				
Göra bobarhetsanalyser (habitability) i skärgården	1. Att kommunicera och bedöma behovet att utveckla hållbarheten i skärgårdssamhällena 2. Att med hjälp av analyserna visa kvantitativt vad som gör dessa samhällen hållbara	Bobarhet är ett verktyg som tagits fram särskilt för granskning och utveckling av små skärgårdssamhällen.	Biosfärområdet	Vi skapar koncept/modell för hållbart boende i Pargas i samarbete med andra aktörer.	Nej				